

PRAWO CELNE

Komentarz

Mirosława Laszuk
Edward Komorowski, Robert Michalski

KOMENTARZE

PRAWO CELNE

Komentarz

Mirosława Laszuk
Edward Komorowski, Robert Michalski

KOMENTARZE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 22 czerwca 2022 r.

Recenzent

Prof. dr hab. Wiesław Czyżowicz

Wydawca

Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący

Livia Śpiewak

Opracowanie redakcyjne

Violet Design

Projekt okładek serii

Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

Komentarze do poszczególnych artykułów napisali:

Mirosława Laszuk – art. 1–9, art. 14–17, art. 29–31, art. 36–50, art. 68b–72,
art. 78–80, art. 96, art. 103

Edward Komorowski – art. 10, art. 11–13b, art. 17a, art. 21–28a,
art. 32–35b, art. 51–68a

Robert Michalski – art. 10a–10b, art. 18–20, art. 73–77a, art. 81–95b,
art. 97–102

Niniejsza publikacja nie stanowi stanowiska Ministerstwa Finansów,
Krajowej Administracji Skarbowej czy jej organów lub pracowników,
ale zawarta w niej treść jest tylko i wyłącznie opinią prywatną jej Autorów.

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2022

ISBN 978-83-8286-435-9

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 728 313 462; e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

WPROWADZENIE

Oddawana do rąk Czytelników książka jest kolejnym komentarzem do przepisów ustawy – Prawo celne, jednak pierwszym tak rozbudowanym omówieniem przepisów krajowego ustawodawstwa celnego na rynku wydawniczym w nowych uwarunkowaniach prawnych cła. Komentarz powstał w ważnym momencie funkcjonowania ustawy – Prawo celne. Regulacja ta w obecnym kształcie jest wynikiem bardzo istotnych zmian legislacyjnych, które wynikały z wejścia w życie nowych przepisów prawa celnego UE (unijny kodeks celny, rozporządzenie delegowane oraz rozporządzenie wykonawcze), jak również wejścia w życie ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej.

Oprócz zmian prawnych nastąpiły również zmiany o charakterze politycznym – wystąpienie Wielkiej Brytanii z UE oraz z unii celnej, co oznacza koniec wspólnej polityki handlowej pomiędzy tymi dwoma podmiotami. Przepisy unijnego kodeksu celnego oraz przepisy delegowane i wykonawcze są stosowane w stosunku do handlu z Wielką Brytanią tak jak w handlu z innymi państwami trzecimi. Takie same zasady stosowania odnoszą się również do komentowanej ustawy – jest stosowana w całości (bez żadnych wyłączeń) i stanowi istotne uzupełnienie przepisów prawa celnego UE w relacjach handlowych Polski z Wielką Brytanią.

Rola przepisów celnych wzrosła również w związku z napaścią Rosji na Ukrainę, co przekłada się na stosowanie środków polityki handlowej w wymianie towarowej z Rosją i Białorusią¹.

Zagadnienia prawa celnego są trudne w praktycznym stosowaniu, wywołują wiele niejasności i problemów interpretacyjnych. Wynika to z faktu, że mamy do czynienia z obszarem uregulowanym przez dwa systemy prawne: system prawny UE, który stosowany jest we wszystkich państwach członkowskich UE, oraz system prawny krajowy. Połączenie tych dwóch obszarów regulacji i ich łączna wykładnia, w szczególności unijnego kodeksu celnego, może sprawiać trudności interpretacyjne. Dokładna analiza poszczególnych przepisów komentowanej ustawy przeprowadzona przez autorów komentarza może mieć więc istotne znaczenie.

Autorami komentarza są osoby, które zajmują się zagadnieniami prawa celnego zarówno w ujęciu teoretycznym, jak i praktycznym. Posiadają duże doświadczenie związane z praktyką stosowania przepisów prawa celnego lub znaczący dorobek naukowy w tym obszarze.

Komentarz jest kierowany do radców prawnych, doradców podatkowych, sędziów, funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej oraz innych pracowników Krajowej Administracji Skarbowej, przedsiębiorców (agencje celne, branża logistyczna, transportowa, handel międzynarodowy), jak i do pracowników naukowych zajmujących się problematyką finansów publicznych. Mamy również nadzieję, że oddawana do rąk Państwa publikacja zainteresuje studentów kierunków, na których poruszana jest problematyka handlu międzynarodowego, studentów stu-

¹ Zob. na przykład decyzję Rady (WPZiB) 2022/327 z 25.02.2022 r. w sprawie zmiany decyzji 2014/512/WPZiB dotyczącej środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz.Urz. UE L 48, s. 1) i rozporządzenie Rady (UE) 2022/355 z 2.03.2022 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 765/2006 dotyczące środków ograniczających w związku z sytuacją na Białorusi (Dz.Urz. UE L 67, s. 1).

diów podyplomowych, osoby ubiegające się o wpis na krajową listę agentów celnych oraz doradców podatkowych.

Komentarz uwzględnia stan prawny z dnia 22 czerwca 2022 r.

Autorzy

USTAWA

z dnia 19 marca 2004 r.

Prawo celne

(tekst jedn. Dz.U. z 2021 r. poz. 1856; zm.: Dz.U. z 2022 r. poz. 1301)

ROZDZIAŁ 1

Przepisy ogólne

Art. 1. [Zakres regulacji]

Ustawa reguluje w zakresie uzupełniającym przepisy prawa unijnego:

- 1) zasady przywozu towarów na obszar celny Unii Europejskiej, zwanej dalej „Unią”, i wywozu towarów z tego obszaru,
- 2) zasady postępowania z towarami objętymi Wspólną Polityką Rolną,
- 3) sposób przekazywania informacji do celów ewidencji i statystyki dotyczącej obrotu towarowego z państwami członkowskimi Unii

– oraz związane z tym prawa i obowiązki osób, a także uprawnienia i obowiązki organów celnych.

1. Uwagi ogólne

1. Komentowany przepis określa zakres przedmiotowy ustawy. Zakres ten został uwarunkowany kilkoma istotnymi czynnikami:
 - funkcjonowaniem unii celnej jako podstawy UE,
 - funkcjonowaniem wspólnej polityki handlowej,

- wyłącznymi kompetencjami UE w obszarze polityki handlowej, w tym również prawa celnego UE – z art. 3 TFUE wynika zasada, zgodnie z którą unia celna oraz wspólna polityka handlowa należą do wyłącznych kompetencji Unii Europejskiej¹,
 - wynikającą z orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości zasadą nadrzędności prawa unijnego nad prawem krajowym, która określa relacje między prawem UE a porządkiem krajowym,
 - zasadą bezpośredniego skutku i bezpośredniego stosowania prawa UE,
 - zakresem przedmiotowym regulacji prawa celnego UE.
2. Zgodnie z art. 207 TFUE: „wspólna polityka handlowa jest oparta na jednolitych zasadach, w szczególności w odniesieniu do zmian stawek celnych, zawierania umów celnych i handlowych dotyczących handlu towarami i usługami oraz do handlowych aspektów własności intelektualnej, bezpośrednich inwestycji zagranicznych, ujednoczenia środków liberalizacyjnych, polityki eksportowej, a także handlowych środków ochronnych, w tym środków podejmowanych w przypadku dumpingu lub subsydiów. Wspólna polityka handlowa prowadzona jest zgodnie z zasadami i celami działań zewnętrznych Unii”.

Biorąc pod uwagę szeroki zakres przedmiotowy wspólnej polityki handlowej UE, należy wskazać, że pozostaje ona we współzależności z innymi politykami wewnętrznymi i zewnętrznymi UE i stanowi istotny element jej działań zewnętrznych. Jak wskazuje M. Górski wspólna polityka handlowa jest oparta na zespole środków konwencyjnych i autonomicznych, formalnych i nieformalnych i ma na celu liberalizację obrotu gospodarczego z państwami trzecimi i ich organizacjami z jednej strony, z drugiej zaś – ochronę interesów gospodarczych w sposób uwzględniający wiążące UE normy międzynarodowe².

¹ Traktat z Lizbony wprowadził wyłączne kompetencje UE w całym zakresie wspólnej polityki handlowej i jednocześnie rozszerzył zakres kompetencji UE w ramach tej polityki o nowe obszary – bezpośrednie inwestycje zagraniczne (art. 207 ust. 1 TFUE).

² M. Górski, *Wspólna polityka handlowa. Aspekty prawne i instytucjonalne*, Warszawa 2012, s. XXV-3.

3. Odnosząc się do kompetencji wyłącznych, należy przytoczyć definicję legalną zawartą w art. 2 ust. 1 TFUE, zgodnie z którym: „jeżeli Traktaty przyznają Unii wyłączną kompetencję w określonej dziedzinie, jedynie Unia może stanowić prawo oraz przyjmować akty prawnie wiążące, natomiast Państwa Członkowskie mogą to czynić wyłącznie z upoważnienia Unii lub w celu wykonania aktów Unii”. Zakres obszarów podlegających wyłącznym kompetencjom określa wskazany powyżej art. 3 TFUE. Biorąc pod uwagę powyższe, należy stwierdzić, że istotą wyłącznych kompetencji jest uprawnienie UE do jednostronnego działania, w sensie braku konieczności odniesienia propozycji legislacyjnych do istniejących regulacji narodowych i ich efektywności. Państwa, w dziedzinach należących do wyłącznych kompetencji, nie mają możliwości samodzielnego kreowania norm prawnych bez zgody ze strony Unii. Zachowują one swoją kompetencję w takim zakresie, w jakim brak jest wyczerpującej regulacji UE, w przeciwnym razie doszłoby do powstania luk w prawie³.

Wyłączność kompetencji UE należy rozpatrywać w dwóch aspektach: funkcjonalnym i materialnym. W aspekcie funkcjonalnym wyłączność kompetencji należy rozumieć jako prawo UE (organów UE) do działania, a przede wszystkim realizowania zadań w danym obszarze – między innymi tworzenia regulacji. Z kolei w aspekcie materialnym kompetencje wyłączne należy rozumieć jako brak samodzielnego działania państw członkowskich UE w obszarze objętym samodzielnością UE⁴. Mimo wyłącznej kompetencji UE w zakresie prawa celnego, wtórne prawo unijne upoważnia w niektórych przypadkach państwa członkowskie do stanowienia przepisów prawa celnego, które obowiązują wyłącznie na terytorium danego kraju⁵. Wynika to przede wszystkim z różnic pomiędzy państwami członkowskimi – różne systemy gospodarcze, różne systemy prawne, a co za tym idzie – różnie kształtuje się struktura i zakres zadań organów realizujących przepisy prawa celnego. Ustawa – Prawo

³ Z. Zgud, *Zasada subsydiarności w prawie europejskim*, Kraków 1999, s. 58.

⁴ P. Saganek [w:] *Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską. Komentarz*, t. 1, red. A. Wróbel, Warszawa 2008, komentarz do art. 5, s. 208.

⁵ K. Piech, *Wprowadzenie towarów na obszar celny Unii Europejskiej*, Warszawa 2012, s. 48.

celne dotyczy więc obrotu towarowego dokonywanego tylko przez podmioty krajowe z podmiotami pochodzącymi z państw spoza obszaru celnego UE.

4. Uwzględniając fakt, że unia celna oraz wspólna polityka handlowa należą do wyłącznych kompetencji Unii, prawo celne UE powinno być stosowane w sposób jednolity na całym obszarze celnym Unii. Jednak, jak wskazano powyżej, państwa zachowują prawo do przepisów krajowych w takim zakresie, w jakim brak jest wyczerpującej regulacji UE i mogłoby dojść do powstania luki w prawie. Prawo celne państwa członkowskiego może być stosowane tylko wówczas, gdy nie będzie sprzeczne z prawem UE oraz gdy przepisy prawa celnego UE dopuszczają możliwość uregulowania niektórych kwestii w prawie krajowym (upoważnienie do ustanowienia przepisów krajowych) lub gdy określonych zagadnień prawo celne UE nie reguluje⁶.

2. Przepisy prawa celnego UE a zakres regulacji krajowych – ujęcie *sensu stricto*

5. Obecnie obowiązujący pakiet unijnego kodeksu celnego składa się z trzech aktów prawnych:
 - rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z 9.10.2013 r. ustanawiającego unijny kodeks celny (Dz.Urz. UE L 269, s. 1, ze zm.),
 - rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/2446 z 28.07.2015 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 w odniesieniu do szczegółowych zasad dotyczących niektórych przepisów unijnego kodeksu celnego (Dz.Urz. UE L 343, s. 1, ze zm.),
 - rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2015/2447 z 24.11.2015 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania niektórych przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady

⁶ A. Kuś, *Kompetencje wyłączne Unii Europejskiej w zakresie wspólnej polityki handlowej i unii celnej*, Lublin 2012, s. 165.

(UE) nr 952/2013 ustanawiającego unijny kodeks celny (Dz.Urz. UE L 343, s. 558, ze zm.).

Podział regulacji wykonujących przepisy unijnego kodeksu celnego na delegowane i wykonawcze wynika z art. 290 i 291 TFUE.

Pakiet unijnego kodeksu celnego został uzupełniony rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) 2016/341 z 17.12.2015 r. uzupełniającym rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 w odniesieniu do przepisów przejściowych dotyczących niektórych przepisów unijnego kodeksu celnego w okresie, gdy nie działają jeszcze odpowiednie systemy teleinformatyczne, i zmieniającym rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2015/2446 (Dz.Urz. UE L 69 z 2016 r., s. 1, ze zm.).

Unijny kodeks celny wprowadził istotne zmiany w stosunku do wcześniejszych regulacji (WKC), które miały znaczny wpływ na zmiany w komentowanej ustawie. Jako najważniejsze przede wszystkim należy wskazać zastosowanie elektronicznej formy wymiany i przechowywania danych (art. 6 ust. 1 UKC „wszelka wymiana informacji, takich jak deklaracje, zgłoszenia, wnioski lub decyzje, między organami celnymi oraz między przedsiębiorcami a organami celnymi, a także przechowywanie tych informacji zgodnie z wymogami przepisów prawa celnego, odbywa się za pomocą technik elektronicznego przetwarzania danych”) oraz szczegółowe uregulowanie zasad i trybu wydawania decyzji dotyczących stosowania przepisów prawa celnego (unijny kodeks celny znacznie bardziej szczegółowo reguluje zasady i tryb wydawania decyzji dotyczących stosowania przepisów prawa celnego).

6. Upoważnienie do ustanawiania i stosowania krajowych przepisów prawa w zakresie międzynarodowego obrotu towarowego wynika zarówno z przepisów traktatowych UE (prawo pierwotne), jak i z aktów prawnych w obszarze prawa wtórnego.

Publikacja zawiera analizę poszczególnych przepisów ustawy z 19.03.2004 r. – Prawo celne, z odwołaniem do aktualnego orzecznictwa oraz odniesieniem do regulacji prawa celnego Unii Europejskiej. Uwzględnia najistotniejsze zmiany wynikające z wejścia w życie Unijnego Kodeksu Celnego oraz zmiany uchwalone w 2021 r. istotnie modyfikujące rozstrzyganie w sprawach celnych, a także przyjętą w 2022 r. nowelizację wynikającą ze zmian ustaw w celu automatyzacji załatwiania niektórych spraw przez Krajową Administrację Skarbową (KAS).

Komentarz odnosi się również do zmian o charakterze politycznym – wystąpienia Wielkiej Brytanii z UE oraz z unii celnej, co oznacza koniec wspólnej polityki handlowej pomiędzy tymi dwoma podmiotami. Rola przepisów celnych wzrosła także w związku z napaścią Rosji na Ukrainę, co przekłada się na stosowanie środków polityki handlowej w wymianie towarowej z Rosją i Białorusią.

W książce zawarto szereg komentarzy i praktycznych uwag odnoszących się do przepisów krajowego oraz unijnego prawa celnego, popartych obszernym orzecznictwem sądów administracyjnych i stanowiskiem doktryny.

„Jest to pozycja oczekiwana nie tylko przez biznes związany z międzynarodowym obrotem towarowym, ale i inne podmioty oraz instytucje zainteresowane taką książką – od samych celników i innych pracowników KAS, przez międzynarodowych przewoźników, spedytorów i logistyków, funkcjonariuszy Straży Granicznej, policjantów, adwokatów, doradców podatkowych, agentów celnych, radców prawnych, sędziów i prokuratorów, ale i studentów wielu kierunków studiów – od studentów prawa czy ekonomii po politologów i specjalistów kierunków TSL. (...)”

Nowoczesny komentarz do – przecież skomplikowanych regulacji międzynarodowego handlu towarami – jest konieczny dla prawidłowej realizacji praw i obowiązków stron włączonych w międzynarodowy łańcuch dostaw towarowych”.

Prof. dr hab. Wiesław Czyżowicz

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

Kup e-book i czytaj
w aplikacji Smarteca

CENA 189 ZŁ (W TYM 5% VAT)